

ЗАКОНИ ДУРОСТІ ЛЮДСЬКОЇ

[Почитати опис, рецензію і купити можна на сайті nashformat.ua](https://nashformat.ua)

CARLO M. CIPOLLA

THE BASIC LAWS OF HUMAN STUPIDITY

*With a Foreword by
Nassim Nicholas Taleb*

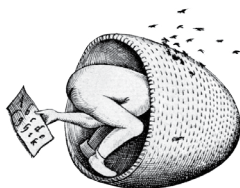
WH ALLEN · LONDON · 2019

КАРЛО ЧІПОЛЛА

ЗАКОНИ ДУРОСТІ ЛЮДСЬКОЇ

Передмова Насіма Талеба

Переклад Миколи Климчука

«НАШ ФОРМАТ» · КИЇВ · 2024

УДК 316.64/.65(02.062)

Ч-63

Чіполла Карло

Ч-63 Закони дурості людської / пер. з англ. Микола Климчук. —

К. : Наш Формат, 2024. — 96 с. : іл.

ISBN 978-617-8277-69-7

Книжечка історика економіки італійця Карло Чіполли (1922–2000) має легендарний статус. Навіть ті, хто ніколи не чув про цього автора, його «читали» — закони Чіполли розійшлися на афоризми, а більшого визнання в літературному світі немає. Це дотепна епістемологія дурості: хто такий дурень, чому довкола їх так багато і як нам, розумним, напевно, людям, із цим жити. Це книжка терапевтичної сили.

«Людина буває дурна так само, як буває руда», — доводить Чіполла. Ви ж не гніваєтеся на рудих? От і на дурних не варто. Вони просто є, як погода, наприклад.

УДК 316.64/.65(02.062)

Перекладено за виданням: Carlo M. Cipolla. *The Basic Laws of Human Stupidity* (London: WH Allen, 2019; ISBN 9780753554838).

ISBN 978-617-8277-69-7

Усі права застережено. All rights reserved
© 1988 by Società editrice il Mulino, Bologna
© Климчук М., пер. з англ., 2024
© ТОВ «НФ», виключна ліцензія на видання,
оригінал-макет, 2024

ЗМІСТ

<i>Передмова.</i> Насім Талеб	7
<i>Від англійського видавця</i>	15
<i>Від видавництва «Мед Міллерс»</i>	19
<i>Вступ</i>	23
<i>Розділ I</i> ПЕРШИЙ ЗАКОН	25
<i>Розділ II</i> ДРУГИЙ ЗАКОН	31
<i>Розділ III</i> ТЕХНІЧНА РЕМАРКА	39
<i>Розділ IV</i> ТРЕТІЙ ЗАКОН (ВІН ЖЕ ЗОЛОТИЙ)	47
<i>Розділ V</i> ЧАСТОТНИЙ РОЗПОДІЛ	53
<i>Розділ VI</i> ДУРНІ І ВЛАДА	59
<i>Розділ VII</i> СИЛА ДУРОСТІ	63
<i>Розділ VIII</i> ЧЕТВЕРТИЙ ЗАКОН	67
<i>Розділ IX</i> МАКРОАНАЛІЗ І П'ЯТИЙ ЗАКОН	73
<i>Додаток</i>	83
<i>Про автора</i>	93
<i>Про ілюстрації</i>	94

Насім Талеб

ПЕРЕДМОВА

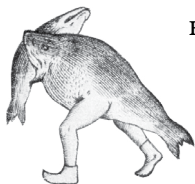
Узявши до рук «Закони дурості людської», я подумав, що це сатира. Та прочитавши десять рядків, засумнівався: а може, він серйозно? Дійшовши до кінця сторінки, я зрозумів, що це ґрунтовна праця з економічного аналізу. Перегорнув сторінку — і гойдалка почалася знову, бо економіка нудна (так задумано), а книжка Чіполли весела і читати її приємно.

«Закони дурості людської» переконливо стверджують, що:

- 1) дурнів завжди більше, ніж вам здається;
- 2) частка дурнів не залежить від інтелектуальних, соціальних і географічних умов.

Візьміть нобелівських лауреатів і бухгалтерів — частка дурнів у двох вибірках буде однаковою (хоча я твердо переконаний, що серед лауреатів псевдонобелівської премії з економіки їх має бути більше). Про решту законів не казатиму, щоб не псувати читачам задоволення, — книжка і так коротка.

Коли я дочитав до кінця сторінки і зрозумів, що це не жарт, на думку спала така ідея. По-перше, автор дає формальне, *аксіоматичне* означення, що таке дурість: дурень той, хто шкодить іншим, не отримуючи з цього користі для себе (чого не скажеш про злодія, який шкодить іншим, але щось із цього має). Отож дурні можуть завдавати непропорційно великої шкоди, бо, на відміну від злодіїв, не зацікавлені у збереженні системи, адже не отримують зі своєї дурості жодної користі. По-друге, описані тут закони — це таки *закони*, наскільки можна вважати такими закони економіки. Не менш суворі, ніж три закони Адама Сміта, закон зниження

ПЕРЕДМОВА

дохідності, закон Оукена і всі ті високі матерії, які ви забули одразу після іспиту. (А от закони Чіполли запам'ятаєте назавжди, обіцяю.)

Наостанок постає питання: а чому частка дурнів — величина стала і не залежить від часу, місця, віросповідання, індексу маси тіла, професійного рейтингу й відстані знайомства з королевою Данії? Підказка може критися в італійській назві книжки Чіполли — *Allegro ma non troppo*. «Швидко, але не дуже». Можливо, природа-мати (або, якщо хочете, Бог) передбачила гальма, щоб знизити швидкість прогресу, сповільнити розвиток фірми, у якій ви працюєте, стримати ВВП від експоненційного злету, щоб економіка не перегрілася? І для цього сотворила дурня, який діє всупереч власним і колективним інтересам.

Словом, блискуча книжка.

LUXVRIA.

ВІД АНГЛІЙСЬКОГО ВИДАВЦЯ

«Закони дурості людської» було написано англійською і вперше опубліковано самвидавом під вигаданою видавничою маркою «Мед Міллерс» у 1976 році.

Автор вважав, що цей короткий екскурс можна до кінця досягнути тільки тією мовою, якою його написано, і довгий час відхиляв усі пропозиції перекласти «Закони». Аж 1988 року він погодився дати їх в італійське видання своїх статей під назвою *Allegro ma non troppo* («Швидко, але не дуже»). (У це видання увійшов також його нарис «Перець, вино (і вовна) як динамічні чинники соціально-економічного розвитку в Середньовіччі»; його так само було написано англійською

та опубліковано самвидавом у «видавництві»
«Мед Міллерс» на Різдво 1973-го.)

Есей Allegro ma non troppo став бестселером і в Італії, і в багатьох інших країнах, де виходили переклади. Натомість його рідною мовою, англійською, цей трактат ніколи офіційно не публікували — автор оцінив би іронію. Ось так через чверть століття після італійського видання виходить перше англійське.

